

Den siste gravemaskin
fra Brumunddal, august 1997

KORT ORIENTERING

OM BRUMUNDDAL OG HYMAS

Brumunddal er vel i dag det største industrisentrum på Østlandet, og kan med full rett betegnes som «den fjerde by ved Mjøsa».

Denne benevnelse er for øvrig ikke av ny dato idet industrigrunnet i Brumunddal ble lagt allerede ved århundreskiftet. Det kan nevnes mange bedrifter i denne forbindelse, men her skal bare en av dem, A/S HYMAS, trekkes frem som et typisk eksempel.

Utgangspunktet er Brumunddal Mek. Verksted & Støperi som ble grunnlagt allerede i 1904. I likhet med andre verksteder som etablerte seg på landsbygda, var også denne sprunget ut fra et behov på lokalt plan. Et stort og rikt oppland som Næs, Ringsaker og Furnes er, hadde tidlig behov for industriprodukter så som redskaper og verktøy av enhver art. Her hadde bedriften sin oppgave, og så lenge det tilfredsstilte virksomheten fant man det unødvendig å rette blikket utover. Produktene skiftet i takt med tiden og behovet – for denne bedriften fra økser til busskarosserier.

Her hadde man nok med det. Men vi kjenner jo alle den videre utvikling som fulgte i industriens kjølvann: mekanisering, høyere levestandard og større kjøpekraft hos den menige mann. Produksjonen måtte rasjonaliseres, og massefabrikasjon var eneste utveg for større antall og lavere pris. Det man kaller håndverksproduksjon var ikke lenger levedyktig. Spesialiseringens tid var begynt. Tiden var inne til å satse på et større marked – med færre produkter – eller kanskje bare et eneste ett – slik som Brumunddal Mek. Verksted valgte å gjøre det.

En tidsepoke på 50 år var tilbakelagt.
En ny tid sto på terskelen.

Det var en ganske drastisk omlegning som skjedde i denne bedriften for 15 år siden. All tidligere produksjon ble ubønhørlig kuttet ut, og verkstedet ble bygget om til en spesialfabrikk for hydrauliske gravemaskiner. Dette innebar også en omskolering av arbeidsstokken og ansettelse av flere fagfolk, og kanskje ikke minst store investeringer i nye bygninger og maskiner.

Allikvel var dette bare en halvpart av det nye foretagendet. Et salgsapparat måtte også bygges ut. Men da de nye gravemaskinene var konstruert for montering på traktorer, løste man denne siden av saken på en effektiv måte ved å la landets traktorimportører få forhandlingen i Norge. Dermed var salgs- og service-apparatet fra første stund i beredskap – og det dekket enhver avkrok av landet.

Produktet ble kalt HYMAS – en forkortelse av hydrauliske maskiner – og senere ble dette også firmaets navn.

At den første tiden kan betegnes som hektisk er forståelig, men hjulet var satt i gang og snart rullet HYMAS-maskinene ut på markedet.

Bedriften hadde i begynnelsen nok med å tilfredsstille det innenlandske behov, men da forespørslene fra utlandet ble for mange, fant man det riktig å opprette et datterselskap i Sverige. Denne fabrikk dekker behovet i Sverige og Finland.

HYMAS ble etter hvert Skandinavias største produsent av hydrauliske traktorgravere, og for Norges vedkommende dekker fabrikk i Brumunddal ca. 60 % av landets behov. Dette har i de senere år ligget ganske konstant på ca. 600 enheter. En tredjepart av produksjonen eksporteres til forskjellige land i Europa så som Danmark, Tyskland, Frankrike, Portugal, Holland, Island og Færøyene.

HYMAS-fabrikk i Brumunddal har i de senere år satset sterkt på rasjonalisering og utvikling – i første rekke for å stabilisere produksjonen for det nåværende markedet. Resultatet er 4 nye gravere i forskjellige størrelser – programmert og klare for fremstilling.

Arbeidsstokken er for tiden 130 mann.
A/S HYMAS ledes av direktør Øivind Kristoffersen som eier aksjemajoriteten i firmaet.